

Nisel il-kliem

NARRA

Lanqas dil-kelma ma tidher fil-Word List ta' Dr. Dessoulavy. Iz-żmien bidilha sa ma nisilha tgħajjed gmielu imma mhux b'daqshekk intilef. *Narra*, li biha nixtiequ l-ħsara lil xi ħadd, tinbena mill-klejma barranija *n* li dalwaqt ngħidu xinhi, hu l-verb '*arra* (illum mitluf għall-Malti) li jieħu s-suffissi pronominali miegħu skond lil min nixtiequ din jew dik il-ħsara. Il-verb Għarbi li jaqdina biex nibnu dil-kelma kif kienet mijiet ta' snin ilu hu *ghara* (radikali: *gh r w*) li Hava jfisser: *to befall a person or thing (accident)* u Salomé (a) *Came to, visited* (b) *happened, occurred to, befell* (c) *smote, seized*. U fil-passiv: *was siezed with a shivering fit*. *Għarwa* tfisser *a sudden approach of misfortune*. Mela dal-verb fil-Għarbi jfisser: grat ħsara lil xi ħadd, sew sew dak li nixtiequ b'*Narra*. Tabilhaqq li d-dizzjunarji tagħna jgħidu li 'b'*Narra* nixtiequ mhux biss id-deni imma l-ġid ukoll, imma meta lil xi ħadd ngħidulu narra jig-rilek *dān jēw* 'dak il-ġid, aħna aktarx nkunu rridu nniggżuh helu helu. Hekk lil xi ħadd li dejjem iħawsel mingħajr mist-ħija ngħidulu narrak tixba' biex ma ngħidulux narrak tixraq; u lil xi ħadd li m'għandux xabgħa ta' flus ngħidulu narrak tistagħna, biex ma ngħidulux narrak tiftaqar! U din it-tifsira mhix ħlief it-tifsira ewlenija li tintrabat max-xewqa tal-ħsara. U għalhekk il-verb Malti u l-Għarbi jaqblu għal kollox. U l-*n* quddemija xi tkun? Din mhix ħlief il-klejma *li* li aħna dlonk indaħħlu f'għajdut tax-xewqa bħal meta ngħidu *li kont tistagħna* flok '*Narrak tistagħna*'; *li, jahasra, ilhaqt usalt, (Mhux) li mitt* u għajdut bħal dan. *Li* tbiddlet f'*n* għax fil-Malti safi, bħal fil-Għarbi, *l* u *r* ma jmorrux flimkien. *Għ* ta' *Għarra* ma tinstemax u dal-verb bl-*Li* mehmuża bħala biċċa waħda mill-kelma u mibdula f'*n* skond il-widna Maltija, sar *Narra* = *may the mentioned misfortune happen to*, skond is-suffissi pronominali.

Dwar il-bdil ta' *l* f'*n* mħabba l-*r* warajha qabbell ukoll il-kelma barranija *naranġ*, missellfa f'*xi* djaletti Għarbin, flok *laranġ*.

Mill-Grammatka Maltija kif nafuha llum, aktarx li Narrak għall-ewwel kienet tixtieq li saret ħsara fl-imgħoddi bħal meta ngħidu: (mhux) li messitek puplesija! Meta l-verb għara (ll)

ntilef għal Malti, u *Narra* s'fat kelma weh'idha maqtugħa mis-sens ewlieni tal-verb u s-sura grammatikali, b'diet t'fisser xewqa ta' ħsara għal ħin ta' issa jew għalli ġej.

MOXA

Dwar nisel dil-kelma ma naqbelx ma' Dr. Dessoulavy li jgħroġha aktar mill-isem mimmat tal-verb *Waħax*. *Mawħuxa* fil-Għarbi t'fisser *a land haunted by wild beasts*. (Hava). Imbarra li *mawħuxa* bit-tieni radikali gutturali, mhux la kemm tagħti 'muxa' fil-Malti, it-tifsira mgebbda ħafna. Caruana jfisser 'muxa': *Campo coperto di poca terra e in gran parte rocciosa*. Qabbel ma' dit-tifsira l-verb Għarbi *môx*, *jamûx*, li Hava u Salomé jfissru: *formed deposits*. Qabbel ukoll mawx li Salomé jfisser: *alluvial deposits, alluvium, alluvion, detritus*. Dit-tifsira u l-għamla l-aktar li jqarrbuna lejn il-Malti.

(*Fadal*).

G. AQUILINA.